

Buitenland

Gemiddelde topman verdient 476 arbeiderssalarissen Economische bloei VS splijt samenleving verder uiteen

We krijgen hier Amerikaanse toestanden, is een veel gehoord commentaar als er weer een stukje solidariteit wordt afgebroken. En wie de ontwikkeling van de afgelopen jaren beschouwt, kan inderdaad niet anders concluderen dan dat veel elementen van de samenlevings-ordening in de Verenigde Staten navolging krijgen bij ons. Natuurlijk, de tegenstellingen zijn hier veel minder scherp en de solidariteitsgedachte is (nog?) volop aanwezig.

Maar toch, of het nu gaat om onderwijs, inkomen of gezondheidszorg: de ontwikkeling gaat onmiskenbaar in de richting van wat in de VS normaal is. Onderstaand verhaal schetst waartoe dat kan leiden.

Jubel was er in de VS toen in februari het economisch record van de jaren zestig gebroken werd: de langste onafgebroken periode van hoogconjunctuur in de naoorlogse geschiedenis was een feit. Vanaf maart 1991 gaat het constant crescendo met de economie. Waar het echter niet goed mee gaat, is de arme kant van de VS. Onderzoekers verschillen met elkaar over de cijfers achter de komma, maar iedereen is het erover eens dat de kloof tussen arm en rijk de laatste jaren – onder het Clinton-bevind – gigantisch is gegroeid en

dat de armen niets merken van de economische bloei.

Een recent onderzoek concludeert dat het inkomen van de rijkste 20 procent van de bevolking van de VS tussen 1979 en 1999 gecorrigeerd voor inflatie en belastingen met 43 procent is gestegen. De grote groep middeninkomens daarentegen heeft slechts acht procent meer te verteren gekregen, en de armste 20 procent van de VS bevolking is er – ook gecorrigeerd voor inflatie en belasting – negen procent op achteruit gegaan. Nog scherper wordt de toename van de ongelijkheid als we tegenover die armste 20 procent de rijkste één procent zetten. Die is er niet minder dan 115 procent op vooruit gegaan.

Een ander onderzoek toont de ontwikkeling in de bedrijven. In 1980 ontvingen de hoogste bestuurders gemiddeld 42 arbeiderssalarissen. Inmiddels is dat opgelopen tot 476 arbeiderssalarissen! Topman Jack Welch van General Electric neemt met 93 miljoen dollar in zijn eentje de jaarsalarissen mee naar huis van 15.000 Mexicaanse GE-werknemers. En Welch wordt nog slecht betaald vergeleken met mensen als Dennis Kozlowski van Tyco Internationals (170 miljoen dollar) en Charles Wang van Computer Associates (655 miljoen dollar).

Tegenover de waanzinnige rijkdom staat de absurde armoede. Uit een onderzoek in opdracht van het genootschap van burge-

Een kind is van vermoeidheid in slaap gevallen, terwijl haar ouders in de rij staan voor een voedselpakket

meesters blijkt dat de vraag naar voedselhulp het afgelopen jaar met 18 procent is gestegen. De kerken in de VS zijn onlangs een landelijke campagne *Honger 2000* gestart, waarbij het Congres opgeroepen wordt eindelijk de honger aan te pakken. Het vinden van een baan is in de VS geen garantie voor ontsnapping aan de armoede. Wie werkt als bijvoorbeeld schoonmaker, hamburgerbakker, kinderoppasser of bezorger is vaak aangewezen op het minimumloon en verstoken van voorzieningen als ziektekostenverzekering, betaalde vakantie en pensioenopbouw. De koopkracht van deze werknemers ligt – ondanks een verhoging in de afgelopen jaren – nog altijd onder het niveau van 1978. Zelfs Silicon Valley, het land van de computermiljonairs, kent ondanks een gemiddeld gezinsinkomen van 82.000 dollar een fors armoedeprobleem. De rijkdom heeft de huizenprijzen zo ver opgedreven dat steeds meer mensen met een normale baan op straat komen te staan.

Van de 20.000 daklozen in Santa Clara heeft een derde deel een volledige baan, bijvoorbeeld als leraar, brandweerman of politieagent. Veel andere wonen nog, maar komen geld te kort voor andere noodzakelijke levensbehoeften. Voor sociale woningbouw zijn jarenlange wachtlijsten. Een klein appartement doet al gauw 1700 dollar huur per maand en de koopprijzen voor een eenvoudig huis liggen boven de 400.000 dollar.

Het aantal Amerikanen dat niet over een ziektekostenverzekering beschikt, is in 1998 met een miljoen toegenomen tot 44,3 miljoen, waaronder 11 miljoen jongeren. Opvallend in de ontwikkeling van de cijfers is dat de nieuwe onverzekerden vrijwel uitsluitend vrouwen zijn. De verklaring ligt in de maatregelen die vrouwen vanuit de bijstand – die wel enige verzekering biedt tegen ziektekosten – de 'hamburgerbanen' in jagen: de slecht betaalde baantjes die geen ziektekostenverzekering bieden. ●